ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ, ΠΙΑΝΟ ΚΑΙ ΒΙΟΛΙ-ΚΑΚΙΑ ΣΚΛΗΡΟΥ.-Δ. ΜΑΡΗΣ-Β. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ.-ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ.-ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΑΡΤΕΤΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ALEX THURNEYSSEN

— Τραγούδι, πιάνο και βιολί—Κάκια Σκλήρου

Ένα εκπληκτικά πολυάριθμο ακροατήριο συγκεντρώθηκε και πήρε από έφτασμό ρεσιτάλ τραγουδιού της Κάκιας Σκλήρου, πράγμα, που άσχημα πράπει να θεωρήσωμεν ως απόδειξιν της μεγάλης εκκωμίσεως, με την οποίαν περιβάλλουν την συμπαθή καλλιτέχνιδα οι μουσικοί κύκλοι της πόλεώς μας. Θά έπρεπε ίσως να πώ: «περιβάλλουν δικαίως». Γιατί ή Κάκια Σκλήρου είναι άσχημα, όπως και πέρυσι είχα τήν ευκαιρίαν να διαπιστώσω μιά φύσις προικισμένη μέ περιέργειαν και συγχρόνως έξαιρετικά εύκολίαν, τής οποίας τό δποδειγματικά φροντισμένο και έπιμεμελημένο στύλ είς τήν τελείαν του ώρισμένως, ύπό τήν επίτηρησιν μιάς φωτεινής καλλιεθησίας, συγκινεί κατά τόν πλέον εύχάριστον τρόπον.

Ό,τι τραγουδεί έχει έπίπεδον και άξίαν και μάς κατακτά μέ τό διακριτικό και φυσικό τρόπο τής έρμηνείας του. Είς τραγούδια μέ δπόθεσιν τρυφερόν και ένειρόπλοον είναι είς τό στοιχεῖον της και έπιτυγχάνει πρό πάντων είς τά έξπρεσσίβο τού Δημαλά και τού αέθέριου.

Πρός μεγάλην μου λύπην δέν κατώρθωσα νά παρακολουθήσω παρά τό δεύτερον μέρος τού ένδιαφέροντος προγράμματός της άπό τό οποίον συνεκράτησα ίδίως κοντά είς τήν λεπτότατην στό αίσθημα άπόδοσι τών άνεκπλήκτων «Τσιγγάνικων μελωδιών» τού Ν. Μπόρζαν, τήν απαράμιλλα λεπτήν έρμηνείαν τής πρώτης συνθετικής «Berceuse» τού Πετρίδη ἄν και δέν μπορῶ ν' άποσιωπήσω ότι άπό καθαρώς φωνητικής άπόψεως δέν ήσαν άλλα τόσο ίκανοποιητικά δσο κανείς θά έπιθυμούσε.

Ίσως αύτό νά ώφείλετο σέ κάποια κόπωσι ή κακοδιάθεσία. Πάντως έλείπαν αύτή τή φορά άπό τόν τόνον της τά δυνατά λαμπρότερα, χρώματα ώς άπαραίτητος άντίθεσις είς τόν κάπως δμοιόμορφο άπαλοσθυμένο, θαμπό ήχο τού Mezzavoce, πού όταν είναι και έξαιρετικά μουσικό δέν μπορεί και αύτός παρά νά γεννήση κάποιαν ένστάσιν μονοτονίας.

Αύτή ή λεπτομέρεια βέβαια δέν έμπόδισε τό κοινόν νά ένθουσιάση τά αίσθήματα του κατά τόν παγκοσμιωτάτου και τό πλέον αίθέριόν τον τρόπον ποός τήν συμπαθεστάτην καλλιτέχνιδα, πού συνέδεσε λεπτότατα δπως πάντοτε ό Σπύρος Φωκαΐνάκης.

— Δ. Μαρής.—Β. Σταυριανός

Μ' ένα καλλίθητο στή σύνθεσί του πρόγραμμα άπό έργα Solo και μουσικής Δωματίου, δίν κατά τόν καλλίτερο τρόπο γνωστοί καλλιτέχνες μάς έδωσαν δείγματα τής περιποιημένης τους τέχνης.

Ό Μαρής, ό μουσικώτατος πιανίστας και έκτελεστής παιδαγωγός, πού τό κοινό και φροντισμένο του παίξιμο προσβάλει τόν θεῖον μουσικό, ὁ δποῖος γνωρίζει κατά βάθος τό δργανό του και μπορεί άδίαστα νά μεταχειρίζεται δλες τής ήχητικές και έκφραστικές του δυνατότητες. Είς τήν «Polonaise Fantaisie», έργον 61 και μεστικές άπολαυστικώτατες μαζούκικες μάς παρουσιάζουν Σοπαίν με άνυγμένη λεπτότητα τού τουσέ, κατακτώντην τεχνικήν και μέ τό έίσματο έκείνο ένστικτο γιά τήν σωστή άνάπτυσή της χαρακτηριστικής μελωδίας τού Σοπέν, προσόντα, πού τόν καταξιώνουν έκτελεστήν μέ δυνατήν προσέθειαν γιά τήν έρμηνείαν τών φλογερῶν ποιημάτων τού Πολωνοῦ συνθέτου αἰσθητός.

Ό Σταυριανός, πού άπορρίπτεται άπό τήν έξαίρετη σχολή τού Μπουσιοτσιού και μετά μακρόν τελειοποίησιν είς τό έξωτερικόν έξελεγχθεῖς είς ένα πεπερασμένου και έπιθέξιον βιολονίστα έξέλαβε γιά τό σόλο του τήν Chaconne τού Vitali — Charlier. Σχετικώς μέ τήν έρμηνείαν του δέν μπορῶ έν πάσῃ περιπτώσει νά άποσιωπήσω, ἄν θέλω νά είμαι είλικρινής, ότι δέν συμφωνῶ μέ δλας τάς άπόψεις του. Χαιρετῶ καλλιτέχνην. Ηδρα τόν ήχο του κάπως σκληρό, μέ πολλήν δλη μέσα του και πολύ λίγη ψυχή. Άκόμη τό άσφαλῶς συμπαθητικώτατο, νεανικό, δρμητικό ταμπεραμέντο του, μοῦ φάνηκε κάπως άπειθάρχητο. Άπό τό παίξιμό του έλειπε ή άληθινή λεπτή, προσεκτική καλλιέργεια και ή σοβαρά έσωτερική συγκέντρωσις, χωρίς τήν δποίαν είναι άδύνατον νά γενῆθῆ ή πραγματικώς μεστική καλλιτεχνική άνάπτυξις. Είναι δυνατόν νά έχετάσω τό τεχνικό-μηχανικό τής άποδόσεως του είς τής άξιοθέατες του, παρ' δλα τά δποῖα μοῦ φάνηκαν άνοχύτατα και ποῦ θά μποροῦσαν νά καταχτήσουν τή θέσι γιά sensations τών κύκλων αὐτῶν. Μερικοί μόνον Έλληνες μουσικοί παρουσιάζουν είς κοινήν άκρόασιν τήν άρτιον τους στόν γιά τά λογοδοσίαν έπί τών παραμελημένων στήν σιωπή και τήν ήχηλήν τών γραμμῶν τους και νά μᾶς άνάβουν νά κεντήσωμεν τούς κατοπινούς τών δχημισμούς τής κόπιας.

Ήσαι άκριβῶς ήτανε και αὐτή τή φορά.

Τό πρόγραμμα άρχιζε μέ τής «Πλαλλαγές γιά πιάνο τού Γ. Λαμπελέτ, γραμμένες εὐχαρ και εὐχαριστες, πού δπως και τά τέσσερα πραγοδία πού άκολουθήσαν, μαστορικά τό έξεκινημένο χέρι τού πεπειραμένου τεχνίτη.

Άκολούθησε δμως ένα τόσο πλουπαμένο δράμα, πού σήμερα πιά δεν μπορεῖ νά διαγνῶσῃ δχημα τό ένδιαφέρον. Ύπάρχουν άσφαλῶς, μέσα σ' αὐτή τή μουσική θρακιάτικες ίδέες. Έδῶ κι' έκεῖ αἰσθάνεται κανείς τής έπιδράσεις τής Ιταλικής σχολής, πικρά τούς συχνούς τονισμούς τού τοπικού έλληνικού χρώματος. Ή τεχνοτροπία, κατά τόν κανονικό τρόπο, είναι άμεση. Άργοχ και αὐγχη, ή πλαστικότης του μεσρεῖ. Μόνο πού τό τρόπον είναι κάπως άγχικό. Θυμίζει κάπως πολύ τόν κακό παρακμένο κακιό και τής χιλιοπαιγμένες συνταγές του. Μέ άλλες λέξεις γαστρονόμε, άπολύτως ελληνικός ένας άρτιος γραμμένη μουσική ένός άρτοπορημένου συμφωνικοῦ, ένσωνεδεύτερα ήμπεσμένου άπό τό παραλήθιο, που δέν φτάνει κι δμολογοῦμε. Βτι έμμένει και έξακολουθεῖ νά πιστεύῃ στά ίδανικά τής νεότητός του.

Είναι περιττόν νά σχολιάσωμεν δτι δ τερα άπό τής άπλές αὐτές μελωδίες, οἱ άρμονικές άκρότητες τής Σονατίνας τού Θ. Καρυοτάκη βέβαιν άκόμα έσθετικώτερη έντύπωσι. Ό Καρυοτάκης είναι καθαρός Άτονιαλιστής. Λυπούμαι πού άπό τό μικρό αὐτό δείγμα μόνον δέν θά μποροῦσε νά διαπιστώσω ἄν αὐτό γίνεται άπό φυσική κλίσι ή συνειδητά. Τό βέβαιον δμως είναι δτι γράφει αὐτό πού δνομάζομε μουσική έξπρεσσιονιστική». Μουσική καθ' αὐτό έσωτερική πού ζητᾶ νά πραφερίση, τήν αἴσθηση και θά έπιθυμοῦσε νά είναι μόνον έκφρασις. Μουσική, έν είδη στιχιουργίου φυχικών καταστάσεων, πού προσπαθεί νά βάσῃ τό άνώτατον δρ ον αἰσθητικής έντάσεως μέ μιά διατύπωσι, δσο είναι δυνατόν πιό συγκεντρωμένη.

Δέν είμαι κατ' άρχήν έναντίον αὐτοῦ τοῦ εἴδους τής μουσικής. Οἱ παράτολμοι τόνοι της δέν κατορθώνουν νά συγκλονίσουν τό αὐτί μου, συνηθισμένο κιόλας είναι στούς σύγχρονους άρμονικούς συνδυασμούς. Τό νά ἔχῃ, ένα κελλιτέχνημα άξίαν ή δχι είναι ζήτημα ταλέντου και δχι τεχνικῶν μέσων. Άν πας' ὅλα αὐτά θεωρῶ μεγάλο εὐτύχημα τό γεγονός, δτι σήμερα πλέον δπαρτηζόμεθα και τό ζήτημα τοῦ άτονιαλισμοῦ στή μουσική, έπιθυμῶ νά τονίσω δτι σκοπεύεται μόνον δταν θεωρῶ τόν άτονιαλισμόν κάτιο δόγμα. Είναι γενικός έκαντίον κάθε δόγματος, γιατί φοβοῦμαι δτι δεσμεύει τή φαντασία και άναγκάζει τόν δημιουργόν τής δημιουργικής δρμής. Συνεπῶς: Άτονιαλισμός τῶν παρατόκων μέσον έκφράσεως, ναί. Ώς άποκρυσταλλωμένον δόγμα μένομε δόγμα, κάτω.

Αὐτό βέβαια δέν μ' έμποδίζει ν' άναγνωρίσω είς τόν Καρυοτάκη τόν ταλαντοῦχο, τόν άξιόλογο οἱ προσπάθειές του γιά τήν άνεξάρτητον νέαν μουσικήν.

Όπωσδήποτε ἔχει τό πλεόνασμα τής έρασίας κρίθει ἄν έπί τό πλαίστον κάτι μένει του. Έχω, προσωπικῶς βέβαια τό Άλλέγρο και τή γαυγκέττα τής λεπτοσεβαστικής Σονατίνας του — τό Άριόζο είναι σέ σχεδιαστικό λιγνέρο έπιτυγμένο — καθώς και σέ τρία έξπρεσσιονιστικά τραγούδια του, πικρά κάποιος άτόμως έδῶ κι' έκεῖ, τόν ἄνθρωπο, πού δημιουργεῖ άπό ένα άνάθεμα έσωτερικό φόβο και πιστεύω πώς άσφαλῶς θά μᾶς βάσῃ μιά μέρα κάτι πολύτιμο. Ἄν άφήσῃ περισσότερη έλευθερία στά φτερά τής φαντασίας του.

Ό Λαβίδης μᾶς έβωσε μιά ίσως πολύ σύντομη, άλλά αἰσχαριστότατη στό αὐτί Άριέττα και φούγκα γιά κουαρτέτο έγχόρδων και τρία τραγούδια λεπτότατα αἰσθαντικά, πού στίς αὐγενικές διαφορές τους άρμονίες μεταχειρίζεται μέ πολλήν έπιτηδειότητα και αἰσχάρεια τήν έν είδει μουσικόν τεχνικήν τῶν χρωμάτων κατά τόν τρόπον τοῦ γαλλικοῦ έμπρεσσιονισμοῦ και δημιουργεῖ έτσι μιά άτμόσφαιρα διακριτικής οἰκειότητος, πού έχει κάποιο δικό της θέλγητρο. Είναι μιά έλαφρά κουαρτίνα και ἔτσι κάπως άναιμική μουσική, ποτέ δμως άκαλαίσθητη.

Τή συναστήρη και πειστικώτερη έντύπωσι δμως ἄφησε τό κουαρτέτο έγχόρδων είς λά τό Α. Εὐαγγελάτου, ένα έργον γερό στή σύλληψι και μέ έπιδεξιότητα στή διατύπωσι. Ή κανονογραμμένη πλαστικότης τών θεμάτων προβλέπει φανταστικά και στρατηγική συγκέντρωσι. Άπό τούς απαραίτητους ρυθμούς τών αἰσθημάτων τήν πνοή μιᾶς όγκώδης ἐξοσυγκράσεως και είς τήν λογικήν τής άρχιτεκτονικῆς και τίς συμμετρικές άναλογίες τῶν τριῶν μερῶν άναγνωρίζομεν ένα πνεῦμα διαυγές και βέβαιο, πού ξέρει νά μεταχειρίζεται μέ χέρι άσφαλές και πειπαιραμένο τά τεχνικά μέσα και νά έξυπηρετῆσῃ μ' αὐτά τήν τέχνη του. Τό άπολύτως συγχρονισμένον έκβηλώνεται λιγώτερο στίς γνωστές λεπτομέρειες τής τεχνοτροπίας και περισσότερο στό δρόσερό και γεμάτο άπό τά χαρά τής ζωής πνεῦμα, που πλημμυρίζει διόλκηρο τό έργον. Ή έξπρεσσιονιστική τής πηγή, χωρίς αἰσχύνη νά βεπίρῃ στή φτηνή έκείνη αἰσκολα δημοτική διδασκαλία, πού ἔμεις, πρό πολλοῦ, άγωνιζόμεθα νά μᾶς βγῆ στά νύχια. Δίπλα σ' αὐτά τά μοντέρνα κακόγουστα μελωδία τοῦ Ι βιολιοῦ, σέ μέρος τοῦ τελευταίου μέρους, άγωνιῶ ἔξαιτίας τήν φρόνιμη αἰσθητική τής ἀγωγής, τή γλαύκια γραμμή της, κάθῆς προχωρεῖ και μαθητεύει άνάγκαστα, θαμπή τό γλαυκό δρος και τή μαθητά άπαραίτητον, τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθανοῦ κατά τόν έπιτυχέστερο τρόπο και τούζει στή γραμμή της άπλότητος του. Ένα συγκινητικό τραγούδι άγάπης.

Στήν άπόδοσι τῶν ἔργων ἔλαβαν μέρος ή καλλίτεχνις Κ. Κάκια Σκλήρου, ὁ μουσικώτατος Φοῖβος Θεοδωρίδης, ή ἰχνικώτατη και πάντοτε πρόθυμη Δέσποινα Καρακωστάνη και τέλος τό ἄρτιο κουαρτέτο Άθηνῶν, πού ἄλλοτε σας μέ πολλήν εὐχαρίστησιν και έν τῷ μέσον τῶν δυνάμεων τους έξοχήκατε στήν διακόσμησι και τήν έπιτυχία τους. Τίς δημιουργίες τῶν συμπατριωτῶν τους.

Οἱ έπιδοκιμασίες ὑπῆρξαν θερμές και έγκαρδίες και δέν μένει παρά νά εὐχηθοῦμε στίς ένδιαφέρουσες αὐτές βραδυές, πού τό κάτω-κάτω μᾶς μορφώνουν και γνωρίζουμε τόν ἀληθινό πλοῦτο τής ἑλληνικῆς συναισθηματικῆς ζωῆς, νά εὕρουν είς τό μέλλον τήν άπήχησιν πού ἀξίζει ὁ σκοπός τους και ἡ σπουδαιότης τους.

— Συναυλία τοῦ κουαρτέττου Ἀθηνῶν

Τό Ἰταλικόν Ἰνστιτοῦτον εἶχεν ἐξαιρέσει αὐτή τή σειρά τό συγκλωτατα γνωστό Κουαρτέττο Ἀθηνῶν, γιά νά μᾶς δώσῃ μέ δυό ἔργα Ἑλληνικά και δύο Ἰταλικά, ἕνα μικρό δεῖγμα τῆς δημιουργικότητος τῶν δύο χωρῶν είς ἔργα μουσικῆς δωματίου.

Ὡς πρός τήν Ἑλλάδα ἡ ἐκλογή — δπως ἄλλωστε τα ἐννοεῖται — δέν ἦτο ἐφικτό εὐκολη. Καί αὐτό ἡ ἀνελλιψις γιά τή μουσική δωματίου — ὡς τοῦ πλέον χρησίμου δημοτικοῦ τῆς μουσικῆς, δέν εἶναι ἀνάγκη ἀνεπτυγμένη στό βαθμό πού θά ἔπρεπε γιά νά δώσῃ κάποιον ὄθησι στούς συνθέτας και νά τούς ἐμπνεύσῃ νά γράψουν γιά τό διακριτικό αὐτό εἶδος. Ἄν παρ' ὅλα αὐτά ὑπάρχουν σήμερα και μερικά σημαντικώτατα ἔργα αὐτῆς τῆς κατηγορίας, πού καταθέτουν μιά κολακευτικώτατη μαρτυρία γιά τήν παραγωγική βαρύτητα τῶν δημιουργῶν τους, αὐτό ἁπλούστατα μᾶς ἀποδεικνύει, δτι τό Ἑλληνικόν προσβευτικόν πνεῦμα και ἡ Ἑλληνική πρωτοβουλία, εἶναι πρόθυμοι και εἰς τό ἐπίπεδον αὐτό νά καοδίσουν τό ἄθλιασε, πού ἔκαναν και νά παραβγοῦν ἀνάλογης τῶν δυνάμεων τους μέ τίς ἄλλας ἀδελφές χωρας.

Μεταξύ τῶν πλέον ἐπιτυχῶν δημιουργιῶν αὐτοῦ τοῦ κλάδου συγκαταλέγεται ἀναμφιβόλως τό πρῶτο κομμάτι τοῦ προγράμματος, ἡ Πειραϊκή Σουίτα τοῦ Βασιλόπουλου, ἕνα ἔργον πνιγμένο και βρασερᾶς μουσικῆς, τῆς δποίας ἡ ἐνιαίας προσωπικῆς ἀτμόσφαιρας σέ κάθε νέα ἀκρόασί μας παρασύρει και μᾶς θεσμεύει μέ τή δύναμι τοῦ κίθαριστικοῦ της. Τραγικόν πολύ ἀπό πολλά χρόνια κι στήν ἁμφίνοια του χωρίς μουσερισμούς, διεπόμενος, χάρις στήν πρωτοτυπία τῆς ἐμπνεύσεως του, πάντα νεότητα και τόσον συγχρονισμό, πού ἐμπρός τους ζαμβάλονται κάπο σκιζήτησις γιά προβλήματα τεχνοτροπιῶν και παρασχεμοί τήν θέσι της σέ μιά ὡραία χαρά, πού δέν ρωτᾶ τίποτα, ἀλλά ἁπλούστατα μόνον ἀπολαμβάνει. Γιατί ὅλα σ' αὐτή τή μουσική μᾶς μιλοῦν ἄμεσα και πειστικά. Ἡ αὐγενική και λεπτοχαραγμένη μελωδική της γραμμή, τά τραφερά ἁρμονικά τους χρώματα ἡ τεχνικότατη, ἀλλά πάντα ἐλεύθερη πλαστικότης της, οἱ συμμετρικές της ἀναλογίες στή φόρμα της, ἡ ζωηρότης και ἡ αἰλικινδυνία της, ἡ αἰσθηθικότατα και ἡ αὐγένεια τῆς αἰσθηματικῆς της θερμότητος και τέλος τό ὑγιές μέτρο τῆς ἀνεκφράστης ἁρμαλαίας της, χωρίς τήν δποίαν δέν μπορεῖ νά νοηθῆ ἡ ἀληθινή δημιουργικότης.

Και ὅλα αὐτά χαρισμένα, σεμνά κοντά μας, μέ ἕνα ἦχο ἐγχόρδων, πού βρασε νά τραγουδῆ τόσο καλά και σέ τόνους τόσο συγκινητικά γνήσιους και λιτούς τῆ γοητεία τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου και τοῦ ἑλληνικοῦ φωτός.

Δίπλα σ' αὐτό, ὡς ἀντίθεσις, μᾶς δόθηκαν τέσσαρες ἑλληνικοί χοροί ἐπεξεργασμένοι ἀπό τόν Ν. Σκαλκώτα, πού μᾶς παρουσιάζουν μιά ἐνδιαφέρουσα προσπάθειαν ν' ἀποδοθῆ ἑλληνική φολκλόρ μέ σύγχρονα μέσα.

Εἶναι εὐνόητον, δτι σ' αὐτόν τόν δρόμο, χαραγμένο ἀπό τόν Μπέλα Μπάρτοκ, εἶναι ἀπαραίτητος μιά λεπτότατη διαλόθησις γιά τόν ἰδιαίτερο χαρακτῆρα τῶν δημοτικῶν μελωδιῶν και τῶν ἐσωτερικῶν παλμῶν της, γιά νά μή περιπῆτῃ κανείς σέ παραμορφισμούς, πού δέν ἔχουν τίποτε νά ἐκλέξουν τό κοινόν μέ τήν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ἐδῶ ὁ περιορισμός, δπως ἄλλως τόσον συχνά, κάνει τόν διδάσκαλον. Ὁ Σκαλκώτας, παρά κάποιες τεχνικώτατες και πολύ ἐπιτυχημένες πραγματικῆς λεπτομέρειες, δέν κατώρθωσε ν' ἀπορρύγῃ παντοῦ αὐτές τίς κακοτοπιές. Ὑπάρχουν μέρη συγκεχυμένα, και αὐτό, διότι μέ τίς φωνέσες τῆς ἡχητικῆς μεταχειρίσεως σκεπάζεται τό οὐσιῶδες τοῦ ἐσωτερικοῦ μαγίνας, πού πρέπει νά φαίνεται βέβαια και νά μή χάνεται ἀπό τό βλέμμα μας. Ἡ δυσκολία, λοιπόν, συνίσταται νά παγῆ κανείς ἁπλός μέ γραφαριομένα μέτα. Πάντως μοῦ φαίνεται, δτι ὁ Σκαλκώτας, τοῦ δποίου ἡ δυνατή ἐμπνοή ἰκανότης βέβαι πιό ἀνάγκη ἀπό κομμιά πιστοποίηση, μέ τής ἐπεξεργασίες αὐτές ἐγκαινιάζει μέν κατόρθωμα, πού ἀσφαλῶς θά κάνει καλό στήν πολύ βιομηχανική τοῦ ἰδιοσυγκρασία, γιατί θά τήν ἀναγκάσῃ νά ἀκολουθῆσῃ μέ τά ἁπλά πράγματα μιᾶς ὑγιοῦς πραγματικότητος.

Ὕστερα ἀπό ἕνα μικρό ξεκουραστικό περίπατο στούς μουσικούς κάμπους τοῦ Δημήτζι Μπουκοβίνι, πού μᾶς προσφέρει ἤτι λεπτό και τρυφερό ἔχει ὁ θέκατος ὄγδοος αἰῶν μέ τό χαριτωμένο κουαρτέττο του εἰς φά, μᾶς ὑδήγησε ὁ Α. Καζέλλα μέ τά τέσσερα πνευματώδη παρέπλια μέρη γιά κουαρτέττο ἐγχόρδων, στή μεταπολεμική ἐκείνη ἐποχή γύρω ἀπό τό 1920, δταν ἡ ἡμυγία πλέον πού γαιρόταν ἡ πολύβασανισμένη ἀνθρωπότης ξέσπαζε σέ γιόσιμορ και σάτυρα. Εἶναι πιά κουαρτέττο ἀπό τή μεγάλη τραγική σοβαρότητα και ἀστειευόταν μέ ὅλα και μέ τόν ἴδιο τόν ἑαυτό της πρό πάντων. Εἶναι φυσικό, δτι ἕνα πνεῦμα, τόσο πλούσιο σέ ἐμπνεύσεις και τόσο ἰκανό, δπως ὁ Καζέλλα, πού ξέρει νά μεταχειρίζεται ἀεξιοτεχνικῶτατα ἄλες τίς δυνατότητες τῆς μουσικῆς ἐκφράσεως, εἶναι ἐξαιρετικά προπαρασκευμένο γι' αὐτό τό εἶδος τῆς μουσικῆς. Ἀστειότητες, ἐλεύθερες και μιά ὑποβολικά ζωηρή ἰδιοσυγκρασία ἐξασκημένου στίς ρυθμικές ἰδιοτυπίες τῶν τεσσάρων πολυποίκιλων μερῶν, τῶν δποίων ὁ ἦχος, παρά τήν ἐκτυπωλαντικά βίαιμ του, δέν κατορθώνει νά μᾶς ἐξαπατήσῃ και νά μᾶς κάνῃ νά παραβλέψωμεν, δτι κι' αὐτή ἡ μουσική ἀστειότης ἦταν κάτι στιγμιαῖο και ἔγινεν ἀπό ἕνα ἄνθρωπο πού ξέρει τά πάντα, πιστεύει δμως ἀκόμα.

Τό Κουαρτέττο Ἀθηνῶν κατέβαλε κάθε κόπο και γιά τά τέσσερα ἔργα και ἐστερέωσεν ἔτσι τήν ἐξαιρετική του φήμη κατά τόν πιό ἀναμφισβήτητο τρόπο.

ALEX THURNEYSSEN

Γ. Γ. Μολνάρ: εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι δέν χρειάζεται κομμιά ὑπόμνησι ἡ ἀναγγελθεῖσα συναυλία μέ τόν καλλιτέχνη τόσο ἐγκαιρότερες, δπως ἡ Λίλα Λαλαούνη, θά γίνῃ ἁπλῶς νά ἀναφέρω, ὅτι ἀρτιον θά ἔχουν τήν εὐκαιρίαν ἄλοι, ὅσοι παρηκολούθησαν μέ τόσην στοργήν τήν λαμπρήν ἐξέλιξιν τοῦ ταλέντου «παιδιοῦ» θαύματος, νά θαυμάσουν πάλιν και νά χειροκροτήσουν τό μεγάλο της ταλέντο σ' ἕνα πρόγραμμα ἐξαιρετικῆς μουσικῆς βαρύτητος μέ ἔργα Χαΐντελ, Μπετόβεν, Μπάχ και Σοβπαρτ.

Δ. Τ.